

ייצור חלב ברמות תנובה שונות, הגברת ייצור בשר ורווחיות הענף

יצחק רמר, משר' החקלאות

השאלה של העלאת תנובת החלב לפרה, בתנאי מגבלות של מכסות ייצור מעסיקה רפתנים רבים בישראל. האם להמשיך בטיפוח וסלקציה עם שיעורים גבוהים של יציאת פרות לשם השגת מירב התנובה בעזרת שפע אנרגיה וחלבון במזון יקר, או שמא לבחון חלופות נוספות, כגון ייצור חלב מתוכנן של תנובות "נמוכות יחסית", והחזקת מספר פרות נוסף וקבלת ולדות ובשר רב יותר, בהתאם? היות והגורם המגביל היום את הרחבת הייצור הן מכסות החלב, המטרה הכלכלית של היצרן אינה צריכה להיות מקסימום הכנסה לפרה, אלא מינימום הוצאה לליטר חלב ומקסימום הכנסה למכסת החלב הכוללת של המשק. על סמך מעקב כלכלי-מקצועי במדגם של רפתות מובחרות בשנים האחרונות, נמצאה רווחיות גבוהה בשלוחת ייצור החלב במשקים יעילים מבחינה כלכלית, בעלי תנובות חלב לפרה בשנה בתחום 8500-8000 ליטר, עם תכולות שומן יחסית גבוהות, בהשוואה לתריסר

רפתות בעלות תנובות חלב בין הגבוהות ביותר, עם שומן בתחום שבין 2.99 עד 3.48 אחוז בחלב המשווק. בקבוצת המשקים הראשונה, ההפרש בין מחיר החלב והוצאות המזון לייצורו רב יותר וכן גם תרומה א' ור' הנשארת לליטר חלב גדולה יותר בדרך כלל, לעומת הקבוצה השנייה. מכך אין להוציא מסקנה, שכל המשקים בעלי תנובות החלב הנמוכות משיגים רווחיות גבוהה או שהמשקים בעלי התנובות הגבוהות הרווחיות בהם נמוכה. הממצאים מצביעים על כך, שבקבוצת המשקים השלישית, הרפתות בעלות הרווחיות הנמוכה ביותר היו אותם משקים, בהם הוצאות המזון לייצור ליטר חלב היו הגבוהות ביותר. במשקים אלה מאביסים לפרות כמויות מזון להשגת 10,000 ליטר חלב בעוד שבפועל מגיעים ל-8500-8000 ליטר בלבד, בממוצע לפרה בעדר. הרפתות המצטיינות ברווחיות ייצור החלב הן בדרך כלל אותם המשקים המגיעים לנצילות

קבוצת פרות (מספר משקים)			א' (4)	ב' (10)
תנובת החלב לפרה, תכולת השומן בחלב,	ליטר/שנה	8310	9570	
	%	3.47	3.34	
תרומה א', תרומה ג',	אג' / לליטר חלב	24.9	21.7	
	אג' / לליטר חלב	14.0	11.5	
הוצאות מזון לפרה, הוצאות מזון לייצור חלב,	ש"ח / ליום	4.05	5.01	
	אג' / לליטר	17.8	19.1	

מזון טובה ביותר, מרכיבים "סל מזונות לפרה" במחיר נמוך, משיגים תכולת שומן גבוהה ומצטיינים גם ביתר המדדים המקצועיים המשפיעים על הרווחיות.

למידת הרווחיות השונה ועל הסיבות לכך בין קבוצת רפתות יעילה בייצור חלב ובין משקים בעלי תנובות חלב גבוהות, נציין נתונים הכלכליים והמקצועיים אשר נתקבלו בסקר האחרון הנערך ב-1985/86.

במדגם זה, של שלוחת ייצור החלב ב-20 משקים, הרפתות הרווחיות ביותר (קב' א') לא

ב'	א'		
19.9	18.5	ק"ג ח"י	כמות המזון לפרה ביום,
33.8	30.7	מג"קל א.ג.	כמות המזון לפרה ביום,
3.43	2.78	ק"ג ח"כ	כמות המזון לפרה ביום,
17.2	15.0	ח"כ בח"י, %	הרכב המזון,
1.70	1.66	מג"קל לק"ג ח"י	ריכוז המנה,
148	132	ש"ח לאלף מג"קל א.ג.	מחיר המזון,

הרווחיות הגבוהה יותר בקבוצת המשקים הראשונה הושגה הודות לצירוף כל הגורמים החשובים המשפיעים על כך: מחיר חלב גבוה יותר, הוצאות מזון ותחלופת מבכירות נמוכות יותר בחישוב לייצור ליטר חלב.

השפעת תנובת החלב על ייצור הבשר במסגרת מכסת חלב קבועה.

על מודל של שתי רפתות בעלות מכסת ייצור

ייצור	רפת א'		רפת ב'		ההפרש וערכו	
	מספר	ק"ג	מספר	ק"ג	ק"ג	אלפי ש"ח
בשר עגלים	185	81,400	150	66,000	15,400	71.6
בשר פרות	131	73,370	105	58,800	14,560	40.8
בשר עגלות	21	9,450	18	8,100	1,350	5.1
סה"כ ייצור	337	164,210	273	132,900	31,310	117.5

בהנחת מחירי בשר של 1987, ההפרש בערך הייצור הסתכם בין שתי הרפתות ב-117.5 אלף ש"ח. ההפרש הנ"ל נובע מהחזקת מספר רב יותר של פרות (75) עגלות (68) ועגלים (37), כ-180 ראש נוסף, בממוצע שנתי, למשק בעל תנובת חלב נמוכה יותר.

מרבית הכמות של בשר פרות נוצרה בשלוחת גידול העגלות, היות ושלוחת ייצור החלב מייצרת למעשה את הוולדות ותוספת המשקל בין המבכירה והפרה היוצאת בלבד, בעוד ששלוחת העגלות היא "היצרנית" של עיקר כמות בשר הנקבות.

היות ושלוחת העגלות בכל השנים היא הנחותה ביותר מבחינת הרווחיות, את יתרון ייצור הבשר הרב יותר במשק בעל התגובה מחירים רב-שנתיים.

הנמוכה יותר יש ליחס להגברת ייצור בשר עגלים, אשר מידת רווחיותו מותנית ביחסי המחירים וביעילות המקצועית. בהנחה, שבשני המשקים שלוחות פיתום העגלים וגידול העגלות יעילותן שווה ושניהם נהנים באופן שווה מיחסי המחירים, היתרון הכלכלי של הגברת ייצור הבשר מצטמצם לתוספת 37 עגלים בלבד, שאת רווחיותם יש ליחס לא לשנה יוצאת דופן טובה או גרועה, אלא ליחסי מחירים רב-שנתיים.

מלבין גג

**להלבנת גגות לולים רפתות ומבנים
לשם הורדת הטמפרטורה בתוך המבנים**

פיתוח של מעבדת מפעלנו בשיתוף עם הטכניון ומשרד החקלאות מוצר חדשני להורדת $4^{\circ}\text{C}-5^{\circ}\text{C}$ בלולים וברפתות מתאים לשמוש בגגות פח, אלומיניום, בטון ואסבסט ולגגות בתים. ניתן להשיג במפעלינו וברשתות השיווק.

חברת שלום וינשטיין בע"מ

זכרון יעקב ליד היקב ת.ד. 41, טל: 390673, 390664, 06-399068

יבולי שדה דרום בע"מ

**קונים מקשאות אבטיחים
כיבוש קש חציר בחבילות קטנות וגדולות.
קניה ומכירת קש חציר ותבואות.
קציר גיבוב הובלה וסידור בחבילות קטנות וגדולות.**

רחוב ביל"ו 5, גדרה 70700

טל. בבית:

טל. במשרד: 08-596665

08-454847

08-596650